

השבת אזרחות לישראלית שויתרה עליה עם נישואיה לתושב שטחים ומעמד ילדיה / ששי קציר, עו"ד¹

בתפקידי כראש מינהל אוכלוסין בישראל ואחראי על כל נושא ההגירה לישראל והענקת מעמד תושבות או אזרחות, טיפלתי רבות בתופעת נישואין בין ישראלים לבין תושבי השטחים הקיימת בהיקפים שונים מזה עשרות שנים. נישואין בין בני זוג ישראלי ופלסטיני, מעוררים את שאלת המעמד הישראלי הניתן לבת/בן הזוג הפלסטיני ולילדיהם המשותפים. חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003, קובע הגבלות וסייגים לתושבי האזור לאיחוד משפחות ומגורים בישראל עם בן/בת זוג ישראליים אך במקרים מסוימים ניתן להיכנס לחריגים לסייגים אלה.

בשנות ה-80 בנות זוג ישראליות שנישאו לתושבי השטחים וביקשו להצטרף לבעליהן ולהירשם במרשם האוכלוסין שם נדרשו על ידי משרד הפנים לוותר על האזרחות הישראלית כתנאי לקבלת מעמד באזור. לימים כאשר התגרשה בת הזוג הישראלית (לשעבר) מבן זוגה, מצאה עצמה מנותקת הן ממשפחת בן זוגה לשעבר והן ממשפחתה בישראל ונוצרה תופעה חדשה של ישראליות לשעבר המבקשות להשיב את מעמדם כישראליות.

בעקבות פרשת דוניא עבד קבע משרד הפנים נוהל הומניטארי המטפל במקרים מסוג זה ולפיו במקרה של ישראלית לשעבר המתגוררת בשטחים ושהתגרשה מבן זוגה הפלסטיני ומבקשת להעתיק את מגוריה לישראל, תיבחן בקשתה במישור ההומניטארי כדי לבדוק האם אכן מצב זה יצר ניתוק מוחלט בינה לבין משפחת בעלה לשעבר וגובה מחיר ההומניטארי ממנה ומילדיה. חשוב לציין שהנוהל אינו קובע זכות קנויה להשבת האזרחות לישראלית לשעבר, אלא רק כי תיעשה בחינה לצורך ההומאניטרי לפי המקרה ויהיה שיקול דעת בדבר החזרת מעמד האזרחות כאמור.

לאחר השבת האזרחות הישראלית לאם, יבחן משרד הפנים את מעמדם של ילדיה והאם אלה (אשר נולדו כתושבי האזור) זכאים למעמד בישראל. בכלל זה נדרשת הוכחת מרכז חיים של הילדים בישראל בעודם קטינים ומתגוררים עם אימם והעדר מניעה ביטחונית.

מעמדם של הילדים נבחן בעודם מתגוררים עם האם בעת היותם קטינים. ילדים שבגרו או שהם קרובים לגיל בגרות, אף שהתגוררו עם האם בישראל, ולא דאגו מבעוד מועד להסדיר מעמדם של הילדים בעודם קטינים (ורצוי מאוד סמוך ככל הניתן למועד השבת האזרחות לאם), לא יזכו לקבל מעמד בישראל לפי הנוהל, אלא ידרשו להגיש בקשה למעמד בישראל לפי נהלים אחרים.

בכל מקרה, הכלל של עמידה על זכות נבחן ביחס למועד הגשת הבקשה לזכות. אי הגשת בקשה בפורמט הנכון ובמועד יחשב ל"שיהוי" שעלול לסכל את קבלת הזכות. כך, חשוב ביותר לטפל משפטית, ובאמצעות עורך דין המתמחה בתחום מרשם האוכלוסין, בנושא קבלת מעמד ישראלי בסמוך ככל האפשר למועד הגירושין, ומייד לאחר שהאם מקבלת מעמד לטפל באופן דומה במעמד הילדים.

¹ עו"ד ששי קציר הינו שותף במשרד אפיק ושות' (www.afiklaw.com), העוסק בין היתר במשפט מינהלי, הגירה לישראל, תכנון ובניה ודיני בחירות. עורך דין קציר שימש בעבר גם כראש מנהל אוכלוסין במשרד הפנים. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.